2me Année, N° 15. Novembre 1903. — 2a Jaro, 15a Numero. Novembro 1903. — 2e Jaar, Nr 15. November 1903.

GAZETO ESPERANTISTA ELIRANTA ĈIUMONATE EN BELGUJO.

JOURNAL ESPÉRANTISTE BELGE MENSUEL. — BELGISCH ESPERANTISCH MAANDSCHRIFT.

PRIX DE L'ABONNEMENT ANNUEL :	KOSTO DE LA JARA ABONO :	JAARLIJKSCHE INSCHRIJVINGSPRIJS :
2.50 fr. pour la Belgique ; 3.00 fr. pour l'étranger. 5.00 fr. (minimum) : abonnement de protecteur.	2.50 fr. en Belgujo ; 3.00 fr. en eksterbelgaj landoj. 5.00 fr. (almenaŭ) : protektanta abonanto.	2.50 fr. voor België ; 3.00 fr. voor den vreemde. 5.00 fr. (ten minste) : inschrijving als beschermer.
Un numéro : 0.25 fr.	**Unu numero : 0.25 fr.**	**Het nummer : 0.25 fr.**

Ĉefredaktoro — Rédacteur en chef — Hoofdopsteller : Jos. JAMIN, 55, rue des Drapiers, Bruxelles.
Cenzuristoj — Censeurs — Keurders : E. et L. BLANJEAN, 14, rue de Wautier, Laeken.
Abonoj — Abonnements — Inschrijvingen : M. SEYNAEVE, 3, rue de l'Avenir, Courtrai.
Presisto — Imprimeur — Drukker : A.-J. WITTERYCK-DELPLACE, 4, Nouvelle Promenade, Bruges.

La personoj, kiuj sendos al ni almenaŭ sumon da kvin frankoj, estos enskribitaj kiel protektantaj abonantoj kaj ilia nomo estos presita en ia proksima numero.

Nia ĵurnala jaro komenciĝas la 15an de Septembro. Se oni abonas post tiu-ĉi dato, oni ricevas la jam elirintajn numerojn.

Les personnes qui nous enverront au moins la somme de cinq francs seront inscrites comme abonnés protecteurs et leur nom paraîtra dans un prochain numéro.

L'année de notre Journal commence le 15 Septembre. Si l'on s'abonne après cette date, on reçoit les numéros déjà parus.

De personen die ons ten minste de som van vijf franken toezenden zullen opgeteekend worden als inschrijvers-beschermers en hun naam zal in een aanstaande nummer gedrukt worden.

De jaargang van ons Blad begint met 15n September. Indien men zich na dien datum laat inschrijven, ontvangt men de reeds verschenen nummers.

ENHAVO.

SOMMAIRE.

INHOUD.

JOURNAUX ESPÉRANTISTES — ESPERANTISCHE BLADEN.

Lingvo Internacia, fr. 4.00 par an (*4.00 fr. 's jaars*). Mr Paul de Lengyel à Szekszârd, Hongrie.

L'Espérantiste, fr. 4.00 par an comprenant l'inscription comme membre de la S. F. p. p. E. (*4.00 fr. 's jaars recht gevende tot de inschrijving als lid van de S. F. p. p. E.*). Mr Edouard Bréon, Secrétaire de la S. F. p. p. E. 6, rue du Levant, à Vincennes, près Paris.

Societo por Internaciaj Rilatoj (S. I. R.), fr. 3.00 par an (*3.00 fr. 's jaars*) ; avec l'organe de la Société (*met het orgaan der Maatschappij*) « **Lingvo Internacia** » fr. 6.00 par an (*6.00 fr. 's jaars*) Mr Paul Fruictier, 27, boulevard Arago, Paris.

Literatura Biblioteko de Lingvo Internacia, fr. 2.50 par an (*2.50 fr. 's jaars*) Mr Paul de Lengyel à Szekszârd, Hongrie.

La Lumo, fr. 3.00 par an (*3.00 fr. 's jaars*) Mr A. Rembert, 79 rue St-Christophe, Montréal, Canada.

Rondiranto, fr. 4.00 par an (*4.00 fr. 's jaars*) Mr G. P. Oreŝkov, Plovdiv, Bulgarie & L. Cogen, 61 rue des Rémouleurs, Gand.

La Holanda Pioniro, fr. 6.00 par an (*6.00 fr. 's jaars*) Mr Dreves Uitterdijk, Hilversum, Holland.

Bohema Esperantisto, fr. 3.50 par an (*3.50 fr. 's jaars*) Mr Ĉejka, Th. Bystrice-Hostyn, Moravie-Autriche.

L'Esperantista, fr. 4.00 par an (*4.00 fr. 's jaars*) Grafo Albert Gallois, Riolunato, prov. de Modena, Italie.

La Svisa Espero, fr. 2.50 par an (*2.50 fr. 's jaars*) Mr Th. Renard, 6, rue du Vieux Collège, Genève, Suisse.

Monata Revuo Esperantista, 2 cour. scand. = fr. 3,00 par an (*3.00 fr. 's jaars*) Mr E. Häkansson à Södertelge Suède.

Antaŭen Esperantistoj ! 0,150 Livroj = fr. 3,00 par an (*3,00 fr. 's jaars*) Mr Ant. Alvarado, str. Lartiga nº 106a Lima, Pérou.

Ĉilio Esperantista, gratuit au Chili (*kosteloos in Chilië*) Mr Luis E. Sepulveda Cuadra, cas. 1989, Santiago, Chili.

La Suno Hispana, fr. 3.00 par an (*3.00 fr. 's jaars*) Mr Aug. Jimenez Loira 5, Corona, Valencia, Espagne.

The Esperantist, fr. 4.00 par an (*4.00 fr. 's jaars*), Mr H. Bolingbroke Mudie, 41, Outer Temple, W. C. London, England & M. Seynaeve, 3, rue de l'Avenir, Courtrai.

Internacia Medicina Revuo, fr. 7.00 par an (*7.00 fr. 's jaars*), Mr Paul Fruictier, 27, Bd Arago, Paris.

Adresaro de Komercistoj

akceptantaj uzadon de Esperanto.

eltirita de la gazeto « Lingvo Internacia »

Avizo. Nur la unua enpreso en « Lingvo Internacia » estas senpaga, ĉiu nova enpreso kostas kvindek centimojn, dekdu presoj = kvin frankojn ; — por ĝiaj abonantoj : dekdu presoj du frankojn.

61. **Pont-Audemer** (Eure), Franclando.
A. Dudouis, farmaciisto de 1a klaso.
62. **Dijon**, Franclando.
Guillot & Ko, vinoj kaj kasislikvoroj.
63. **Lima**, Perulando.
J. Arturo Indacochea, farmaciisto.
64. **Marseille**, Franclando, 78 Bd de la Blancarde.
Séraval, ilustritaj poŝtkartoj.
65. **Troussencourt**, par Breteuil-sur-Noye (Oise), Franclando.
E. Philippet, Fabriko de perlamotoj ĉiuspecaj butonoj: pogranda kaj detala vendo.
66. **Woël**, (Meuse) Franclando.
A. Moraux, abelkulturisto.
67. **Paris**, 37 rue du Rendez-vous.
E. Arduin, entreprenisto de pentroj.
68. **Paris**, 41 rue Cambon.
Dolphy Kahn, presisto.
69. **Dortan**, (Ain) Franclando.
J. Curial, fabriko de tornaĵoj el ligno, osto, k. c.
70. **Lyon**, Franclando, rue de la Bourse.
A. Waldmann, borsa agento.
71. **Oyonnax** (Ain) Franclando.
H. Bondivenne, cikloj, mekaniko, maŝinoj kaj iloj por ligna tornado.
72. **Oyonnax** (Ain) Franclando.
V. Gros, fabriko de kombiloj.
73. **Oyonnax** (Ain) Franclando.
L. Pirodon, franca fabriko de celuloido.
74. **Tomsk** (Siberio) Ruslando, Dukhovskaja 43.
A. M. Graĉoff, Elportado de: butero, laktaĵoj, ĉasaĵoj, fiŝoj, kaviaro, cedraj nuksoj, konservaĵoj, haregoj kaj haroj diversaj.

(daŭrigota).

2me Année, N° 15. Novembre 1903. | 2a Jaro, 15a Numero. Novembro 1903. | 2e Jaar, Nr 15. November 1903.

GAZETO ESPERANTISTA ELIRANTA ĈIUMONATE EN BELGUJO.

LA BELGA SONORILO

JOURNAL ESPÉRANTISTE BELGE MENSUEL. | BELGISCH ESPERANTISCH MAANDSCHRIFT.

PRIX DE L'ABONNEMENT ANNUEL :	KOSTO DE LA JARA ABONO :	JAARLIJKSCHE INSCHRIJVINGSPRIJS :
2.50 fr. pour la Belgique ; 3.00 fr. pour l'étranger. 5.00 fr. (minimum) : abonnement de protecteur.	2.50 fr. en Belgujo ; 3.00 fr. en eksterbelgaj landoj. 5.00 fr. (almenaŭ) : protektanta abonanto.	2.50 fr. voor België ; 3.00 fr. voor den vreemde. 5.00 fr. (ten minste) : inschrijving als beschermer.
Un numéro : 0.25 fr.	**Unu numero : 0.25 fr.**	**Het nummer : 0.25 fr.**

Ĉefredaktoro — Rédacteur en chef — Hoofdopsteller : Jos. JAMIN, 55, rue des Drapiers, Bruxelles.
Cenzuristoj — Censeurs — Keurders : E. et L. BLANJEAN, 14, rue de Wautier, Laeken.
Abonoj — Abonnements — Inschrijvingen : M. SEYNAEVE, 3, rue de l'Avenir, Courtrai.
Presisto — Imprimeur — Drukker : A.-J. WITTERYCK-DELPLACE, 4, Nouvelle Promenade, Bruges.

Necesaj klarigoj.

Ni opinias ke la momento estas oportuna por difini pli precize la rolon de nia ĵurnalo. Kiel ni jam tion diris en nia unua numero : « *La Belga Sonorilo* estos precipe ĵurnalo presonte informojn kaj novaĵojn pri Esperantista movado. Ĝi havos nek politikan, nek financan celon,.. ... »

Ni aldonos al tiu ĉi deklaracio ke nia organo ne povas akcepti disputojn iajn aŭ proponojn de ŝanĝo pri la esteco mem de la lingvo. Tial, ĝis nun ni rifuzis kelkajn informojn senditajn de samideanoj.

Bedaŭrinde, kelkaj amikoj, anstataŭ fari necesan propagandon, sin okupadas nun je ŝanĝoj kaj kombinaĵoj pli aŭ malpli taŭgaj koncernantaj la formigon, la belsonecon kaj la ortografionon de Esperanto; ili presigas disputojn, demandarojn, avizojn, k. t. p.

Explications nécessaires.

Nous estimons que le moment est arrivé de déterminer, plus explicitement, le rôle de notre journal. Ainsi que nous le disions déjà dans notre premier numéro : « *La Belga Sonorilo* sera surtout un journal donnant des informations et des nouvelles au sujet du mouvement Espérantiste. Il n'aura ni but politique, ni but financier...... » Nous ajouterons à cette déclaration que notre organe ne peut accepter de discussions quelconques ou des propositions de modifications concernant l'essence même de la langue. C'est pourquoi, jusqu' aujourd'hui, nous avons refusé quelques communiqués envoyés par des partisans.

Malheureusement, au lieu de faire une propagande nécessaire, quelques amis, à l'heure actuelle, s'occupent continuellement de changements et de combinaisons plus ou moins bonnes concernant la formation, l'harmonie et l'orthographe de l'Esperanto; ils font imprimer des controverses, des questionnaires, des avis, etc.

Noodzakelijke Verklaringen.

Wij meenen dat het oogenblik gekomen is, de rol van ons blad breedvoerig te bepalen. Gelijk wij het reeds in ons eerste nummer zegden : « La Belga Sonorilo *zal vooral een blad zijn, dat inlichtingen en berichten geeft over de Esperantische beweging. Het zal noch politiek, noch financieel doel hebben....* » *Wij zullen bij deze verklaring voegen, dat ons orgaan geene hoegenaamde besprekingen of voorstellen van wijzigingen, betreffende de stof zelf der taal, kan aanveerden. 't Is daarom dat wij, tot hiertoe, eenige mededeelingen, door partijgangers toegezonden, geweigerd hebben.*

Ongelukkiglijk, in plaats van eene noodzakelijke propaganda te maken, houden zich, op 't huidige oogenblik, sommige vrienden onophoudelijk bezig met veranderingen en met min of meer goede berekeningen, betrekkelijk de vorming, de welluidendheid en de schrijfwijze van het Esperanto; zij doen tegenstellingen, ondervragingen, berichten, enz., drukken.

Wij kunnen de zaak niet aannemen en wij verklaren dat deze

Ni ne akceptas tion kaj ni konigas ke tiaj agoj povas nur malutili niajn penojn. Niaj kontraŭuloj akceptos ĝoje tiujn armilojn, kiujn ili uzos kiam la momento estos favora kaj la nunaj novaĵamantoj miros multe pri la akirita rezultato, dank' al ili, sed tiam la bedaŭroj alvenos tro malfrue.

Ni tion ripetas, ni uzas nur Esperanton kiun ni ricevis el la libroj aprobitaj de D^ro^ Zamenhof, ĝia elpensinto. Krom tiu regulo, ni rifuzos ĉiujn verkojn kiuj akceptus ŝanĝon ian.

***

Ni anoncis ke ni ne povos okupiĝi je politika celo. Ni estis pravaj, ĉar, nune, la diversaj politikaj partioj uzadas Esperanton por la propagando de siaj ideoj. Ni aprobas certe tiujn partiojn kiuj trovas ilon kaj uzas ĝin, sed ni povas nur citi iliajn agojn sen komentario ia, ĉar ni, propaganda ĵurnalo, ni ne devas servi kiel organo por ideo speciala, por reformo aparta.

Ni kopias kaj aprobas plene, la vortojn de S^ro^ L. de Beaufront, presitajn en la n^oj^ 56-57 de l'*Espérantiste* (30^an^ de Septembro 1902.) sub la titolo « *Nia sendependeco* » :

— « Ĉar Esperanto estas evidente per sia naturo la propraĵo de l' tuta homaro, ĉiu el la Esperantistoj agante kiel individuo, havas absolute la rajton ĝin uzi parole aŭ skribe, kiel ĉiun alian lingvon, por defendi aŭ propagandi la religion, partion, entreprenon, reformon aŭ ideon, kiu plaĉas al li. Sed ĝuste ĉar Esperanto estas la propraĵo de l' **tuta** homaro, la Esperantistoj, agante korporacie, neniel havas la rajton prezenti ĝin al la mondo, per siaj ĵurnaloj aŭ Societoj, kiel la servanton de la religio, partio, entrepreno, reformo aŭ ideo, kiu plaĉas al ili.

Se Esperanto estas farita por ĉiuj, kaj tio estas certa, ni ne povas, ni ne devas fari el ĝi la monopolon de kelkaj, pretendante ke ĝi estas speciale farita por ili.

Ĉiu propagando, kie ajn ĝi estos farita, en kiu la korporacio esperantista ne estos prezentita kiel egale neŭtrala kiel sia lingvo, malutilos al nia afero anstataŭ utili al ĝi. Pli aŭ malpli frue tiuj, kiuj ĝin direktos laŭ tia vojo, estos devigitaj konfesi al si mem, kun malĝojo, ke ili malproksimigis de Esperanto multe pli da homoj ol ili altiris al ĝi. »

Nous ne pouvons accepter la chose et nous déclarons que ces agissements ne peuvent que nuire à nos efforts. Nos adversaires accueilleront avec joie ces armes, dont il feront usage lorsque l'occasion s'en présentera et les novateurs actuels s'étonneront beaucoup du résultat acquis, grâce à eux, mais alors les regrets arriveront tardivement.

Nous le répétons, nous n'employons que la langue Esperanto que nous trouvons dans les livres approuvés par le docteur Zamenhof, son auteur. En dehors de cette règle, nous refuserons tous les travaux qui accepteraient le moindre changement.

***

Nous avons annoncé que nous ne pouvions nous occuper d'un but politique. Nous avions raison car, dès maintenant, les divers partis politiques emploient l'Esperanto pour la propagande de leurs idées. Nous approuvons certainement ces partis qui trouvent un instrument et s'en servent, mais nous ne pouvons que citer leurs actes, sans aucun commentaire, car nous, journal de propagande, nous ne devons servir d'organe à aucune idée spéciale, à aucune réforme particulière.

Nous reproduisons et faisons nôtres, les déclarations de Mr de Beaufront, reproduites dans les n°s 56-57 de l'*Espérantiste* (30 septembre 1902) sous le titre : *notre indépendance:*

— « L'Esperanto étant évidemment par nature le bien de toute l'humanité, chacun des Espérantistes, agissant en tant qu'individu, a le droit absolu d'en user par la parole ou la plume, comme de toute autre langue, pour défendre ou propager la religion, le parti, l'entreprise, la réforme ou l'idée qui lui plaît. Mais précisément parce que l'Esperanto est le bien de **toute** l'humanité, les Espérantistes, agissant corporativement, n'ont en aucune façon le droit de le présenter au monde, par leurs organes ou par leurs sociétés, comme le serviteur de la religion, du parti, de l'entreprise, de la réforme ou de l'idée qui leur plaît.

Si l'Esperanto est fait pour tous, et c'est indéniable, nous ne pouvons pas, nous ne devons pas en faire le monopole de quelques-uns, en prétendant qu'il a été spécialement fait pour eux.

Toute propagande, où qu'elle soit faite, dans laquelle la corporation espérantiste ne sera pas présentée comme aussi neutre que sa langue, desservira notre cause au lieu de la servir. Tôt ou tard, ceux qui la conduiront dans cette voie seront forcés de s'avouer à eux-mêmes, avec tristesse, qu'ils ont éloigné de l'Esperanto beaucoup plus d'hommes qu'ils ne lui en ont attiré. »

handelingen slechts kunnen schaden aan onze pogingen. Onze tegenstrevers zullen met vreugde deze wapens aannemen, waarvan zij gebruik zullen maken wanneer de gelegenheid ertoe zich zal aanbieden ; en de hervormers zullen zich zeer over den, dank aan hen, bekomen uitslag verwonderen, maar dan zullen de klachten te laat komen.

Wij herhalen het, wij gebruiken slechts de taal Esperanto, welke wij vinden in de boeken, door doktoor Zamenhof, haren maker, goedgekeurd. Buiten dezen regel zullen wij alle werken weigeren, die de minste verandering zouden aannemen.

***

Wij hebben aangekondigd dat wij ons met geen politiek doel konden bezighouden. Wij hadden gelijk, want, van nu reeds gebruiken de verscheidene politieke partijen het Esperanto voor de verspreiding hunner gedachten. Wij keuren zekerlijk deze partijen goed, die een werktuig vinden en er zich van bedienen, doch wij kunnen slechts hunne daden aanhalen, zonder eenige bespreking, want wij, propagandablad, wij moeten geen enkel bijzonder gedacht, geene enkele bijzondere hervorming tot orgaan dienen.

Wij schrijven over en maken de onze, de verklaringen van M. de Beaufront, overgezet in de n^rs^ 56-57 van « L'Espérantiste » (30 September 1902) onder hoofding : Onze onafhankelijkheid.

— « *Het Esperanto, zijnde klaarblijkelijk uit natuur, het welzijn der gansche menschheid, elkeen der Esperantisten, handelende als enkele persoon, heeft het volkomen recht er gebruik van te maken door het woord of de pen, gelijk van alle andere taal, om den godsdienst, de partij, de onderneming, de hervorming of het gedacht, die hem aanstaan te verdedigen of te verspreiden. Maar juist omdat het Esperanto het welzijn der geheele menschheid is, hebben de Esperantisten, gemeenschappelijk handelend, in geenen deele het recht het door hunne organen of door hunne maatschappijen aan de wereld voor te stellen, als de dienaar van den godsdienst, van de partij, van de onderneming, van de hervorming of van het gedacht, die hen aanstaan.*

Indien het Esperanto voor allen gemaakt is, en dit is onloochenbaar, dan kunnen wij, dan moeten wij ervan niet het monopolium van eenigen maken, bewerende dat het inzonderheid voor hen gemaakt is.

Alle propaganda, waar zij ook gemaakt worde, waarin het Esperantisch genootschap niet voorgesteld zal zijn, als zijnde zoo onzijdig als zijne taal, zal onze zaak benadeelen in plaats van ze te dienen. Vroeg of laat zullen dezen, die ze in dezen weg zullen leiden, gedwongen zijn, in zich zelven, met droefheid te bekennen dat zij van het Esperanto meer menschen verwijderd, dan er toe getrokken hebben. »

*
* *

Jen estas la diversaj agoj de politikaj aŭ religiaj partioj.

En Bulgarujo, la Macedonia ribela partio enhavas kelkajn Esperantistojn kiuj uzas la lingvon por propagandi siajn politikajn opiniojn eksterlande.

En Laŭzano (Lausanne) la socialista Belga deputato Bertrand faris publikan paroladon en la « Maison du Peuple » (Palaco de la Popolo). La temo estis : Kiel ni povos akceli unuiĝon de popoloj ? La parolanto respondis : per lingvo internacia, per Esperanto.

La jurnalo « *Espero Katolika* » fondita de Abato Em. Peltier eliras monate de la 15ª de oktobro; ĝi fondos Universalan korespondadon kaj elektis, kiel sekretarion, S^ron^ Henriko Auroux. Per tia kunlaborado, ni ne dubas ke tiu ĵurnalo havos klaran kaj korektan stilon, ĉar S^ro^ Auroux pruvis ke li estas unu el la plej lertaj verkistoj Francaj.

En Antverpeno, kelkaj anarĥiaj liberecanoj kuniĝis kaj decidis propagandon por Esperanto, per poŝtkartoj, broŝuroj, paroladoj, k. t. p.

La redakcio.

Interesinda Verko.

La historio de la diversaj sistemoj de lingvo internacia aŭ universala estis neniam skribita ĉar la penoj kiujn postulis tiu laboro, haltigis ĉiujn, kiuj ĝis nun pripensis pri tio. Sed la amplekso de la demando grandiĝas pli kaj pli dum la novaj aliĝantoj al la principo de ia dua lingvo fariĝas pli kaj pli multnombraj. Tiu historio estas de nun tute necesa. Tiu nobla tasko trovis du sindonajn defendulojn kiuj, de longatempe, esploris la demandon kaj komparis la diversajn proponojn unu kontraŭ la aliaj ; estas sinjoroj L. Leau kaj L. Couturat, la unua, ĝenerala sekretario, la dua, kasisto de la Delegacio por la enkonduko de helpanta lingvo internacia. En dika libro je sescento da paĝoj, la aŭtoroj prezentas al la legantaro ĉiujn sistemojn de artefarita lingvo, kiuj estas publikigitaj ĝis nun; tio estas diri kvindek ok provojn pli aŭ malpli plenajn. Nur la nomaro de tiuj lingvoj estas tiel longa ke ni ne povas enlokigi ĝin en tiun artikolon. Tamen, ĉia

*
* *

Voici les différents actes des partis politiques ou religieux :

En Bulgarie, le parti de la Macédoine insurgée contient quelques espérantistes qui emploient la langue pour propager leurs opinions politiques à l'étranger.

A Lausanne, le député socialiste belge Bertrand a fait une conférence publique à la « Maison du Peuple. » Le sujet était : « Comment pourrons-nous hâter l'alliance des peuples ? » L'orateur a répondu : au moyen d'une lange internationale, par l'Esperanto.

Le journal « Espero Katolika » fondé par l'abbé Em. Peltier paraîtra mensuellement dès le 15 octobre; il jettera les bases d'une « Correspondance Universelle » et a choisi, comme secrétaire, Mr Henri Auroux. A l'aide d'une telle collaboration, nous ne doutons nullement que ce journal n'ait un style clair et correct car Mr Auroux a prouvé qu'il est un des meilleurs écrivains français.

A Anvers, quelques anarchistes libertaires se sont réunis et ont décidé une propagande en faveur de l'Esperanto au moyen de cartes-postales, de brochures, de conférences, etc.

La rédaction.

Un ouvrage digne d'intérêt.

L'histoire des divers systèmes de langue internationale ou universelle n'avait jamais été écrite car les recherches qu'exigeait ce travail, arrêtaient tous ceux qui, jusqu'à présent, y ont songé. Mais l'étendue de la question grandit de plus en plus en même temps que les nouveaux adhérents au principe d'une langue seconde deviennent de plus en plus nombreux. Cet historique devenait tout à fait nécessaire.

Cette noble tâche a trouvé deux dévoués défenseurs qui, depuis longtemps, ont étudié la question et ont comparé les diverses propositions les unes aux autres ; ce sont Messieurs L. Leau et L. Couturat, le premier, secrétaire général, le second, trésorier de la Délégation pour l'adoption d'une langue auxiliaire internationale. Dans un gros volume de six cents pages, les auteurs présentent au lecteur tous les systèmes de langue artificielle qui ont été publiés jusqu'aujourd'hui, c'est-à-dire cinquante-huit essais plus ou moins complets. Rien que la liste de ces langues est tellement longue que nous renonçons à l'insérer dans cet article. Malgré cela, chacun des systèmes

*
* *

Ziehier de verschillende daden der politieke of godsdienstige partijen:

In Bulgarië, behelst de partij van het opstandige Macedonië eenige Esperantisten, die de taal gebruiken om hunne politieke denkwijze in den vreemde te verspreiden.

Te Lausanne heeft de Belgische socialistische afgeveerdigde Bertrand eene openbare voordracht gegeven in het « Maison du Peuple ». Het onderwerp was : « Hoe kunnen wij het verbond der volkeren verhaasten ? » De redenaar heeft geantwoord : door middel eener wederlandsche taal, door het Esperanto. Het dagblad « Espero Katolika » gesticht door priester Em. Peltier zal van af 15en Oktober maandelijks verschijnen ; hij zal de grondvesten leggen eener « Wereld-briefwisseling » en heeft als schrijver gekozen, M. Henri Auroux. Met behulp van zulke medewerking, twijfelen wij geenszins of het blad zal eenen klaren en juisten stijl hebben, want M. Auroux heeft bewezen dat hij een der beste Fransche schrijvers is.

Te Antwerpen zijn eenige vrijgezinde anarchisten vergaderd en hebben eene propaganda, ten voordeele van het Esperanto besloten bij middel van postkaarten, vlugschriften, voordrachten, enz.

Vertaald door A.-J. WITTERYCK.

Een belangrijk Werk.

De geschiedenis der verschillige stelsels van wederlandsche of algemeene taal was nimmer geschreven geweest, want de opzoekingen welke dit werk vereischte, hielden, tot hiertoe, al dezen die eraan gedacht hebben, tegen. Maar de uitgestrektheid der kwestie vergroot meer en meer, naarmate dat de nieuwe aanhangers van het grondstelsel eener tweede taal talrijker en talrijker worden. Die geschiedenis werd gansch noodzakelijk.

Deze edele taak heeft twee verkleefde verdedigers gevonden, die sedert lang de zaak bestudeerd en de verschillige voorstellen, de eene aan de andere vergeleken hebben ; het zijn de Heeren L. Leau en L. Couturat, de eerste, algemeen geheimschrijver, de tweede, schatbewaarder der Afveerdiging voor de aanneming eener wederlandsche hulptaal. In een dik boek van zes honderd bladzijden, bieden de schrijvers aan den lezer al de stelsels van kunstmatige taal die tot hiertoe zijn uitgegeven geweest, 't is te zeggen acht en vijftig min of meer volledige proeven. Slechts omdat de lijst dezer talen zoodanig lang is laten wij na ze in dit artikel in te lasschen. Niettegenstaande dat, is elkeen der stelsels in de volgende orde

sistemo estas prezentita laŭ ĉi tiu ordo : historio, alfabeto, gramatiko, vortareto kun ekzemploj kaj kritiko. Kompreneble Esperanto devas okupi kaj okupas la plej bonan lokon kaj kvankam la aŭtoroj en sia ĝenerala konkludo elektas nenian sistemon, ni povas konstati ke ĉiuj kondiĉoj de ili eltiritaj el ilia longa verko estas plenumitaj de Esperanto kaj nur de ĝi. Ĉiuj, kiujn interesas la lingvo internacia, ĉerpos el la libro de Sroj Leau kaj Couturat la diversajn elementojn kiuj estas necesaj por kompari la valorojn de la artefaritaj lingvoj kaj disputi, scie, pri la demando.

Ni rekomendas legon de tiu admirinda verko al ĉiuj amikoj niaj.

La libro, France skribita, estas titolata « Histoire de la Langue Universelle » ; eldonis ĝin Hachette et Cie en Parizo; ĝia kosto estas dek frankoj.

***

El la ĉapitro kie la Sroj Leau kaj Couturat prezentas la sistemon de la granda Franca filozofo Descartes (Dekart') ni eltiras la opinion de tiu scienculo pri la problemo de la Universala Lingvo, kiun li esprimis en letero adresita al la Patro Mersenne la 20an de Novembro 1629. En tiu letero, Descartes skizas la formon de regula kaj praktika lingvo, kiun oni povus kompreni tuje nur per helpo de vortaro.

Lia korespondanto estis sendinta al li latinan presaĵon, de nekonata aŭtoro, enhavantan ses proponojn pri universala lingvo. Descartes respondis (ni tradukas el la antikva Franca lingvo) :

« Pri la signifo de la vortoj, li ne promesas ion apartan; ĉar li diras en la kvara propono : *linguam*
» *illam interpretari ex dictionario* (*), tio estas, kion homo iomete instruita je lingvoj povas fari sen ĝi en
» ĉiuj komunaj lingvoj...... Tio, kio malebligas ĉiun kiu ne povus fari ĝin, estas la malfacileco de la
» gramatiko, kaj mi divenas ke estas la tuta sekreto de homo via. Sed tio estas nenio kiu estus tre facila,
» ĉar, farante lingvon kie estus nur unu maniero por konjugacii, deklinacii, kaj konstrui la vortojn, kie
» estus verboj nek neplenaj, nek neregulaj, aferoj tute devenitaj el la falsado per uzado, kaj eĉ kie la
» nomoj deklinius, la verboj konjugacius kaj la vortoj sin konstruus per afiksoj metitaj antaŭ aŭ post la

(*) Formi tiun lingvon el vortaro.

est présenté dans l'ordre suivant : histoire, alphabet, grammaire, vocabulaire avec exemples et critique. Naturellement l'Esperanto doit occuper, et y occupe, la meilleure place et quoique les auteurs, dans leurs conclusions générales, ne choisissent aucun système, nous pouvons constater que toutes les conditions tirées de leur longue étude, sont remplies par l'Esperanto et ne le sont que par lui. Tous ceux qu'intéresse la langue internationale, puiseront dans le livre de MM. Leau et Couturat, les divers éléments qui sont nécessaires pour comparer la valeur des langues artificielles et pour discuter la question en connaissance de cause.

Nous recommandons la lecture de cet admirable ouvrage à tous nos amis.

Le livre, écrit en français, est intitulé « Histoire de la Langue Universelle»; il est édité par Hachette et Cie et coûte dix francs.

***

Du chapitre où MM. Leau et Couturat présentent le système du grand philosophe français Descartes, nous extrayons l'opinion de ce savant sur le problème de la langue universelle, qu'il a exprimée dans une lettre adressée au Père Mersenne le 20 novembre 1629. Dans cette lettre, Descartes esquisse la forme d'une langue régulière et pratique, qu'on pourrait comprendre immédiatement, rien qu'à l'aide du dictionnaire. Son correspondant lui avait envoyé un prospectus imprimé en latin, d'un auteur inconnu, contenant six propositions relatives à une langue universelle. Descartes répondit :

« Pour la signification des mots, il n'y promet rien de parti-
» culier ; car il dit dans la quatrieme proposition : *linguam*
» *illam interpretari ex dictionario* (*), qui est ce qu'un homme
» un peu versé aux langues peut faire sans luy en toutes les
» langues communes.... Ce qui empesche que tout le monde ne
» le pourroit pas faire, c'est la difficulté de la grammaire ; et
» je devine que c'est tout le secret de vostre homme. Mais ce
» n'est rien qui ne soit tres-aisé ; car faisant une langue, où il
» n'y ait qu'une façon de conjuguer, de decliner, et de con-
» struire les mots, qu'il n'y en ait point de defectifs ny d'irre-
» guliers, qui sont toutes choses venues de la corruption de
» l'usage, et mesme que l'inflexion des noms ou des verbes et
» la construction (des mots) se fassent par affixes, ou devant
» ou apres les mots primitifs, lesquelles affixes soient toutes

(*) Former cette langue à l'aide d'un dictionnaire.

aangeboden : geschiedenis, alphabet, spraakleer, woordenlijst met voorbeelden en beoordeeling. Natuurlijk moet het Esperanto er de beste plaats bekleeden, en bekleedt ze ook, en ofschoon de schrijvers, in hunne algemeene besluiten, geen enkel stelsel kiezen, mogen wij bestatigen dat alle de voorwaarden uit hunne lange studie getrokken, door het Esperanto vervuld worden, en enkel door het Esperanto. Al dezen wien de wederlandsche taal aangaat, zullen in het boek van MM. Leau en Couturat de verschillige bestanddeelen putten, die noodig zijn om de weerde der kunstmatige talen te vergelijken en om de kwestie met kennis van zaken te bespreken.

Wij bevelen de lezing van dit voortreffelijk werk aan al onze vrienden.

Het boek in 't Fransch geschreven, is getiteld : « Geschiedenis der Algemeene Taal » ; het wordt uitgegeven door Hachette en Cie, en kost tien frank.

***

Uit het hoofdstuk, waar de HH. Leau en Couturat het stelsel van den grooten Franschen philosoof Descartes voorstellen, trekken wij de meening van dezen geleerde over het vraagstuk der algemeene taal, meening die hij uitdrukte in eenen brief gezonden aan Pater Mersenne, den 20en November 1629. In dezen brief schetst Descartes den vorm eener regelmatige en praktische taal, welke men onmiddellijk zou kunnen verstaan, enkel met behulp van het woordenboek. Zijn briefwisselaar had een prospectus gezonden in 't Latijn gedrukt, van eenen ongekenden schrijver, behelzende zes voorstellen betrekkelijk eene algemeene taal. Descartes antwoordde :

« Voor de beteekenis der woorden belooft hij er niets bijzonders ;
» want hij zegt in het vierde voorstel : linguam illam interpretari
» ex dictionario (*), hetgeen een man, een weinig in de talen erva-
» ren, zonder het woordenboek kan doen in alle de gemeene talen....
» Hetgeen belet dat iedereen het niet zou kunnen, 't is de moeilijk-
» heid der spraakkunst ; en ik raad dat daar het geheele geheim is
» van uwen man. Maar het is niet iets zeer gemakkelijk ; want,
» eene taal makende, waar er maar ééne manier van vervoegen,
» verbuigen en woordenvormen is, waar er geene onvolkomenheden
» noch onregelmatigheden zijn, alle maar dingen die voorkomen
» van de ontaarding des gebruiks, en waar zelfs de verbuiging
» der naamwoorden of werkwoorden en de vorming (der woorden)
» door bijvoegsels gedaan wordt, of vóór of achter de grondwoor-

(*) *Deze taal vormen met behulp van een woordenboek.*

» primitivaj vortoj, kiaj afiksoj estus plene difinitaj en vortaro, tio ne estos mirindaĵo se la vulgaraj » spiritoj lernus post malpli ol ses horoj por kunmeti tiun lingvon per helpo de vortaro, kiu estas objekto » de la unua propono. »

En tiuj vortoj estas la ĝenerala programo kies mirindan solvon donis Doktoro Zamenhof preskaŭ tri cent jaroj post la letero de Descartes!

Jos. JAMIN.

Tra la Mondo Esperantista.

Nova ĵurnalo Esperanta aperis en Valencio, titolata « *La Suno Hispana* ». Nia ĵus naskita kunfrato estas redaktita en la lingvoj Hispana kaj Esperanto; ĝia ĉefredaktoro estas S^ro^ Vicento Inglada kaj ĝia direktoro-administranto estas S^ro^ Aŭgusto Jimenez Loira; S^ro^ Lopez Villanuevà kunlaboras kaj ankaŭ estas ĝenerala sekretario de la Hispana Societo por la propagando, kies prezidanto estas S^ro^ J. Rodriguez Huertas.

Ni deziras bonvenon kaj grandan sukceson al « *La Suno Hispana* »; ni esperas ke ĝiaj radioj eniĝos ĉien kaj varmigos ĉiujn energiojn, Hispanajn kaj fremdajn. Abono kostas tri frankojn, ni rekomendas tiun novan amikon al niaj samideanoj, kiuj volu sin turni al la Direktoro, 5, Corona, Valencia (Hispanujo, Espana).

***

Alian ĵurnaleton presitan en la Hispana lingvo kaj Esperanto ni ricevis el Santiago. La « Ĉilio Esperantista » estas organo propaganda de la Esperantista Societo de Ĉilio, kaj oni disdonas ĝin, en tiu lando, senpage. Ĝi ne uzas la ĉapelitajn literojn, sed montradas ilin per apostrofoj, provize ni ĝin esperas. Ni deziras ankaŭ bonvenon al tiu nova propagandilo; ĝi kresku kaj prosperu rapide!

La redaktoro estas S^ro^ Luis E. Sepulveda Cuadra, cas. 1989 en Santiago, Ĉilio, (Chili).

***

Niaj legantoj scias la rapidajn progresojn kiujn faris Esperanto, de malpli ol unu jaro, ĉe niaj Anglaj najbaroj.

» specifiées dans le dictionnaire, ce ne sera pas merveille que » les esprits vulgaires apprennent en moins de six heures à » composer en cette langue avec le dictionnaire, qni est le sujet » de la premiere proposition. »

Dans ces lignes se trouve le programme général dont la merveilleuse solution fut donnée par le Docteur Zamenhof près de trois cents ans après la lettre de Descartes!

Jos. JAMIN.

A travers le monde Espérantiste.

Un nouveau journal vient de paraître à Valence, dont le titre est « La Suno Hispana ». Notre confrère nouveau-né est rédigé en langue Espagnole et en Esperanto; son rédacteur en chef est M. Vincent Inglada et son directeur-administrateur est M. Aug. Jimenez Loira; M. Lopez Villanueva y collabore et est également le secrétaire général de la Société espagnole pour la propagation dont le président est M. J. Rodriguez Huertas. Nous souhaitons la bienvenue et un grand succès à « La Suno Hispana » (Le soleil espagnol); nous espérons que ses rayons pénétreront partout et réchaufferont toutes les énergies, tant espagnoles qu'étrangères. L'abonnement coûte 3 francs, nous recommandons ce nouvel ami à nos fidèles, qui pourront s'adresser pour cela au directenr, 5, Corona, à Valence (Espagne).

***

Nous avons reçu de Santiago, un autre journal de petit format imprimé en espagnol et en Esperanto. Le « Ĉilio Esperantista » est l'organe de propagande de la Société espérantiste du Chili et est distribué gratuitement dans ce pays. Il n'emploie pas les lettres accentuées, mais les indique au moyen d'apostrophes, provisoirement nous l'espérons. Nous souhaitons aussi la bienvenue à ce nouveau moyen de propagande; qu'il croisse et prospère rapidement!

***

Nos lecteurs connaissent les progrès rapides qu'a fait l'Esperanto, depuis moins d'un an chez nos voisins anglais. L'action des divers groupes a élargi de plus en plus le

» den, welke bijvoegsels alle in het woordenboek bepaald zijn, zal » het geen wonder zijn dat gemeene verstanden in min dan zes uren » in deze taal leeren opstellen, met behulp van het woordenboek, dat » het onderwerp is van het eerste voorstel. »

In deze regelen bevindt zich het algemeen programma waarvan de merkweerdige oplossing gegeven werd door Doktoor Zamenhof, bij de drie honderd jaren na den brief van Descartes!

Vertaald door A.-J. WITTERYCK.

Dwars door de Esperantische Wereld.

Te Valencia komt te verschijnen een nieuw blad, wiens titel is « La Suno Hispana ». Onze nieuwgeboren medebroeder is opgesteld in de Spaansche taal en in het Esperanto; zijn hoofdopsteller is M. Vincent Inglada en zijn bestuurder is M. Aug. Jimenez Loira; M. Lopez Villanueva werkt mede en is ook de algemeene geheimschrijver der Spaansche maatschappij tot verspreiding, waarvan de voorzitter M. J. Rodriguez Huertas is. Wij wenschen « La Suno Hispana » (De Spaansche zon) welkom en een grooten bijval; wij hopen dat hare stralen overal zullen binnendringen en alle krachten zullen aanvuren, zoowel Spaansche als vreemde. De inschrijving kost 3 frank; wij bevelen dezen nieuwen vriend aan onze getrouwen aan, die zich daartoe zullen wenden tot den Bestuurder, 5, Corona, te Valencia (Spanje).

***

Wij hebben uit Santiago een ander blad van klein formaat ontvangen, gedrukt in 't Spaansch en Esperanto.

De « Ĉilio Esperantista » *is het propaganda-orgaan der Esperantische maatschappij van Chili en wordt kosteloos in dit land uitgedeeld. Het gebruikt de geklankteekende letters niet, maar duidt ze voorloopig, hopen wij, aan bij middel van afkappingsteekens. Wij verwelkomen ook dit nieuw verspreidingsmiddel; dat het spoedig groeie en bloeie!*

***

Onze lezers kennen den rappen vooruitgang, welken het Esperanto, sedert min dan één jaar bij onze Engelsche geburen gedaan heeft. De werkzaamheden der verscheidene groepen hebben meer en meer

La agado de diversaj grupoj plilarĝigis pli kaj pli la rondon en kiu Esperanto disvastiĝas kaj hodiaŭ rezultaton ni ricevis: la junan ĵurnalon Anglan « The Esperantist » kiu estas la unua Esperantista revuo publikigita en Anglujo. Kaj tuje ni anoncas ĝoje ke tiu ĵurnalo plenumas ĉiujn postulitajn kondiĉojn por sukcesi kaj prosperi; ĝi ricevas helpon de ĉiuj Anglaj Societoj niaj kaj jam de multaj komercistoj.

Krom la saluto de la Redakcio, ĝi enhavas « Itala Somero » de Clarence Bicknell, komencon de « La Ventego », dramo tradukita el Shakespeare, stenografian modelon, novan marŝan muzikon por la himno « Espero », kelkajn fablojn el Esopo, diversajn sciigojn. poeziaĵojn, k. t. p.

Ĝi estas zorge presita en la lingvoj Angla kaj Esperanto, havas dekses paĝojn kaj okazigos ankoraŭ la pli grandan ekflugadon por la propagando en Anglujon kaj ĝiaj kolonioj.

Ĝi estas publikigita de « The Esperanto Club » kies honorinda sekretario estas S^{ro} H. Bolingbroke Mudie. Adreso : 41 outer Temple. W. C. Londono. Jara kosto : 4 frankoj.

Bonvenan saluton ! kaj estu nova elemento da sukceso !

Oni povas ankoraŭ aboni ĉe S^{ro} Seynaeve, 3 rue de l'Avenir, Courtrai.

***

Inter la multaj artikoloj enlokigitaj en la Eŭropa gazetaro, ni citos precipe la artikolon de S^{ro} Colardeau, profesoro de fiziko ĉe la Kolegio Rollin en Parizo, presitan de la *Revue générale des Sciences pures et appliquées* (ĝenerala Revuo de la Sciencoj puraj kaj uzitaj). Tiu grava revuo, kiu sin turnas speciale al la sciencularo ne timis akcepti longan priskribon de la demando kun gramatiko, elementoj de vortareto, formigo de la vortoj kaj paragrafo kie S^{o} Colardeau prezentas la kvalitojn de la lingvo kaj la sciencajn rezultatojn akiritajn. La artikolo estas titolata : « La scienca problemo de artefarita lingvo », estas France skribita kaj honoras tiel la sciencu!on kiu ĝin verkis kiel la revuon kiu ĝin akceptis.

En la numeroj 10^{a} kaj 12^{a} de « *La Correspondance Egyptienne illustrée* » (La Egipta Korespondado ilustrita) revuo kiu, France redaktita, eliras el Aleksandrio (Egiptujo), S^{ro} René Japiot prezentas tre lerte Esperanton, ĝian formigon, ĝiajn profitojn kaj la multnombrajn rezultatojn akiritajn.

***

Ni jam sciigis al nia legantaro la simpatindan propagandon kiun entreprenis kelkaj Esperantistoj ĉe la blinduloj.

---

champ ouvert à l'Esperanto et aujourd'hui nous en recevons le fruit: le jeune journal anglais « The Esperantist » qui est la première revue espérantiste publiée en Angleterre. Et de suite nous sommes heureux d'annoncer que ce journal remplit toutes les conditions exigées pour réussir et prospérer; il est appuyé par toutes nos sociétés anglaises et déjà par de nombreux commerçants. Outre le salut de la rédaction, il contient « Eté d'Italie », par Clarence Bicknell, le commencement de « La Tempête », drame traduit de Shakespeare, un exemple de sténographie, une nouvelle marche écrite sur les paroles de l'hymne « Espero », quelques fables d'Esope, diverses informations, des pièces de vers, etc. Il est soigneusement imprimé en anglais et en Esperanto, a seize pages et permettra encore un plus grand essor à la propagande en Angleterre et dans ses colonies. Il est publié sous les auspices de « The Esperanto Club » dont l'honor. secrétaire est M. H. Bolingbroke Mudie. Adresse : 41 Outer Temple W. C. Londres.

Coût annuel : 4 francs. On peut également s'abonner chez M. Seynaeve, 3, rue de l'Avenir, Courtrai.

Salut de bienvenue ! et qu'il soit un nouvel élément de succès !

***

Parmi les nombreux articles publiés par la presse européenne, nous citerons particulièrement l'article de M. Colardeau, professeur de physique au collège Rollin à Paris dans la *Revue générale des Sciences pures et appliquées*. Cette importante revue, qui s'adresse spécialement au monde scientifique n'a pas craint d'accueillir une longue étude de la question avec grammaire, éléments du vocabulaire, formation des mots et un paragraphe dans lequel M. Colardeau présente les qualités de la langue et les résultats scientifiques acquis.

L'article est intitulé : Le problème scientifique d'une langue artificielle ; il est écrit en français et honore autant le savant qui l'a écrit que la revue qui l'a accueilli.

Dans les numéros 10 et 12 de « La Correspondance Egyptienne illustrée », revue française publiée à Alexandrie (Egypte), M. René Japiot présente avec à-propos l'Esperanto, sa formation, ses avantages et les nombreux résultats acquis.

***

Nous avons déjà fait connaître à nos lecteurs la propagande si digne de sympathie que quelques espérantistes ont entre-

het veld, voor het Esperanto geopend, verbreed en heden krijgen wij er de vrucht van: het jonge Engelsch blad : « The Esperantist » dat het eerste Esperantisch overzicht is, in Engeland uitgegeven. En wij zijn terstond verheugd, aan te kondigen, dat dit blad al de vereischte voorwaarden vervult om te gelukken en te bloeien; het wordt door al onze Engelsche kringen, en reeds door talrijke handelaars ondersteund.

Buiten den groet van den opstelraad, bevat het « Italiezomer », door Clarence Bicknell, het begin van « De storm » drama, uit Shakespeare vertaald, een voorbeeld voor Snelschrift, een nieuw staplied, geschreven op de woorden van het hymne : « Espero » eenige fabelen van Esopus, verscheidene inlichtingen, dichtstukken, enz. Het is zorgvuldig in het Engelsch en het Esperanto op zestien bladzijden gedrukt, en zal nog eene grootere ontwikkeling aan de verspreiding in Engeland en in de kolonieën toelaten. Het wordt uitgegeven onder het beleid van « The Esperanto Club » wiens eerbare sekretaris is : M. H. Bolingbroke Mudie. Adres : 41 Outer Temple W. C. Londen.

Prijs per jaargang : 4 frank. Men kan insgelijks inschrijven bij M. Seynaeve, 3 Toekomststraat, Kortrijk.

Welkomstgroet ! en weze het een nieuw bestanddeel van bijval !

***

Onder de menigvuldige artikelen, door de Europeesche drukpers uitgegeven, noemen wij voornamelijk het artikel van M. Colardeau, leeraar van Natuurkunde aan het Rollin-collegie, te Parijs, in de « Revue générale des Sciences pures et appliquées ». Dit belangrijk overzicht, dat zich in 't bijzonder tot de wetenschappelijke wereld richt, heeft niet gevreesd eene lange studie der kwestie op te nemen, met spraakkunst, bestanddeelen van het woordenboek, woordvorming en eene paragraaf waarin M. Colardeau de hoedanigheden der taal en de gewonnen wetenschappelijke uitslagen mededeelt.

Het artikel is getiteld : Het wetenschappelijk vraagstuk eener kunsttaal ; het is in het Fransch geschreven en vereert zooveel den geleerde die het geschreven heeft, als het overzicht, dat het opnam.

In de nummers 10 en 12 van « La Correspondance Egyptienne illustrée », Fransch blad, te Alexandrië (Egypte) uitgegeven, behandelt M. René Japiot met omstandigheden het Esperanto, zijne vorming, zijne voordeelen en de talrijke bekomen uitslagen.

***

Wij hebben onzen lezers reeds de zoo deelnemensweerdige propaganda bekend gemaakt, welke eenige Esperantisten bij de

La sukceso de iliaj unuaj penoj kuraĝigis ilin kaj hodiaŭ ni povas anonci ke la Esperanta Biblioteko per literoj « Braille » por blinduloj, kalkulas kvardek librojn. La ĉefaj verkoj estas presitaj meĥanike ; estas la lernolibroj Franca, Angla, Germana kaj la Ekzercaro de D^ro Zamenhof; la aliaj estas manuskriptaj — ankoraŭ laŭ la sistemo Braille — kaj la kolekto enhavas la vortaretojn, tradukon de Hamleto, Historion de la blinduloj, Esperantajn Prozaĵojn, Monadologion de Leibnitz, k. t. p. Tiujn verkojn oni povas akiri ĉe la sekretario de L. I. en Parizo; oni povas ankaŭ sin turni al nia redakcio kiu donos ĉiujn specialajn sciigojn pri tiu demando kaj ricevos la donacojn de la malavaruloj por tiu laŭdinda agado.

Svedaj, Svisaj kaj Francaj blinduloj, de kelka tempo, komencis korespondadi inter ili kaj la rezultatoj estas la plej feliĉaj. En Belgujo, ni mem konstatis la progresojn faritajn de junaj blinduloj post kelkaj semajnoj kaj la akcepto de Esperanto ĉe ĉiuj lernejoj de blinduloj estas proksime decidota. Direktoro de Aŭstralia Instituto por blinduloj vizitis Anglujon kaj miris kiam li aŭdis blindulojn parolantajn Esperante ; alvenita en Belgujo, li faris saman konstaton kaj decidis enkonduki Esperanton en sian Instituton.

Tiaj rezultatoj meritas la aprobon de ĉiuj amikoj niaj ; ni kuraĝigu kaj subtenu ilin kiel eble plej multe. Por ni estas devo.

***

Rapidege, ankoraŭ kelkaj sciigoj.

La vortareto de S^oj Th. Cart kaj aliaj ricevis duan eldonon, kie kelkajn nevolajn erarojn oni korektis kaj kelkajn forgesojn oni malaperigis ; tiu nova eldono pruvas ke tiu libro estis tute necesa kaj alvenis ĝustatempe. Ĝi estos tre utila por la lernantoj de la **trideko** da kursoj organizataj en Parizo kaj al la multnombraj varbotoj de la kursoj kiujn la **dudek sep** Francaj kaj la Belgaj grupoj fondigis.

En Londono, la « Daily Chronicle » anoncas malfermon de senpagaj kursoj en la diversaj kvartaloj de la granda urbo.

Fine S^ro Davidov, sekretario, anoncas fondon de grupo en Silistra (Bulgarujo) kies prezidanto estas S^ro Raĉer kaj, aliparte, S^ro Varjn sciigas ke grupo formiĝis en Buda, frataurbo de Peŝto (Hungarujo).

Jos. JAMIN.

prise chez les aveugles. Le succès de leurs premiers efforts les a encouragés et aujourd'hui nous pouvons annoncer que la bibliothèque Espérantiste en lettres « Braille » pour aveugles compte 40 volumes. Les principaux ouvrages sont imprimés mécaniquement : ce sont les manuels français, anglais, allemand, et le recueil d'exercices du Dr Zamenhof; les autres sont manuscrits — également en Braille — et la collection comprend les vocabulaires, la traduction de Hamlet, l'histoire des aveugles, morceaux choisis (prose), monadologie de Leibnitz, etc. On peut se procurer ces ouvrages chez le secrétaire de L. I. à Paris ; on peut aussi s'adresser à notre rédaction qui donnera tous les renseignements spéciaux au sujet de cette question et recevra les dons des personnes généreuses en faveur de cette œuvre louable.

Depuis quelque temps, des aveugles suédois, suisses et français ont commencé à correspondre entre eux et les résultats sont des plus heureux. En Belgique nous avons pu constater par nous-même les progrès faits par de jeunes aveugles après quelques semaines et l'introduction de l'Esperanto dans toutes les institutions d'aveugles sera prochainement décidée. Un directeur d'Institut pour aveugles en Australie a visité l'Angleterre et fut très étonné lorsqu'il entendit des aveugles parler l'Esperanto ; arrivé en Belgique il fit la même constatation et décida d'adopter l'Esperanto dans son Institut. De tels résultats méritent l'approbation de tous nos amis ; encourageons-les et soutenons-les le plus possible.

C'est pour nous un devoir.

***

Au galop, encore quelques informations.

Le vocabulaire de MM. Th. Cart et consorts est publié en seconde édition où quelques erreurs involontaires ont été corrigées et quelques oublis réparés ; cette nouvelle édition prouve que ce livre est de toute nécessité et arrive à son heure. Il sera très utile aux élèves des TRENTE cours organisés à Paris et aux nombreuses recrues des cours que les 27 groupes français et les groupes belges ont établis.

A Londres, la « Daily Chronicle » nous annonce l'ouverture de cours gratuits dans les divers quartiers de la grande ville.

Enfin M. Davidov, secrétaire, nous fait part de la constitution d'un groupe à Silistra (Bulgarie) dont le président est M. Raĉer, et d'autre part, M. Varjn nous fait savoir qu'un groupe s'est formé à Buda, la ville-sœur de Pest (Hongrie).

Jos. JAMIN.

blinden ondernomen hebben. De bijval hunner eerste pogingen heeft hen aangemoedigd, en wij kunnen tegenwoordig mededeelen, dat de Esperantische boekenverzameling in « Braille » letters, voor blinden, 40 boekwerken telt. De voornaamste werken zijn mekanisch gedrukt : het zijn de Fransche, Engelsche en Duitsche handboeken, en de keus van oefeningen van Dr Zamenhof ; de andere zijn handschriften — ook in « Braille » — en de verzameling bevat de woordenboeken, de vertaling van Hamlet, de geschiedenis der blinden, uitgekozene stukken (proza), monadologie van Leibnitz, enz.

Men kan zich deze werken aanschaffen bij den schrijver van L. I. te Parijs ; men kan zich ook wenden tot onzen opstelraad, die alle bijzondere inlichtingen over deze kwestie zal geven, en de giften, door edelmoedige personen ten voordeele van dit lofbaar werk gegeven, zal ontvangen.

Sedert eenigen tijd hebben Zweedsche, Zwitsersche en Fransche blinden onder elkander begonnen brieven te wisselen en de uitslagen zijn van de beste.

In België hebben wij zelf den vooruitgang van jonge blinden na eenige weken kunnen bestatigen, en de invoering van het Esperanto in alle de blindengestichten zal in 't kort beslist worden. Een bestuurder van een blindengesticht in Australië heeft Engeland bezocht en was zeer verwonderd wanneer hij de blinden hoorde Esperanto spreken ; in België aangekomen, bestatigde hij hetzelfde en besloot het Esperanto in zijn gesticht aan te nemen. Zulke uitslagen verdienen de goedkeuring van al onze vrienden ; laat ons ze om ter meest aanmoedigen en ondersteunen.

't Is een plicht voor ons.

***

In der haast nog eenige inlichtingen.

Het woordenboek van de HH. Th. Cart en medewerkers wordt in tweede uitgave uitgegeven, waarin eenige onvrijwillige misslagen verbeterd en eenige vergetelheden hersteld zijn. Deze nieuwe uitgave bewijst dat dit boek hoogst noodzakelijk is en ter goeder uur komt. Het zal zeer nuttig zijn voor de leerlingen der dertig leergangen, te Parijs ingericht, en voor de talrijke nieuwelingen der leergangen welke de 27 Fransche groepen en de Belgische kringen ingericht hebben.

Uit Londen meldt ons de « Daily Chronicle » de opening van kostelooze leergangen in de verscheidene kwartieren der groote stad.

Eindelijk doet ons M. Davidov, sekretaris, melding van de inrichting eener groep te Silistra (Bulgarië) waarvan de voorzitter M. Raĉer is ; en van eenen anderen kant laat M. Varjn ons weten dat eene groep gevormd is te Buda, de zusterstad van Pest (Hongarië). Vertaald door A.-J. WITTERYCK.

Kroniko Belga.

Antaŭ ĉio, ni korektu novaĵon kiun ni skribis en nia lasta kroniko. Ni diris, efektive, laŭ legitaj neplenaj informoj, ke la « Asociacio de l'Akademioj » por la unua fojo kunvenos en Parizo la proksiman jaron ; tio estas nevera : jam ĝi kunvenis en Parizo dum 1901 kaj por la dua fojo ĝi kunvenos dum 1904 en Londono : tiam sendube estos proponata kaj priparolata la demando pri la lingvo internacia.

Malmulte da novaĵoj dum ĉi-tiu monato.

Je la unua kunveno de l'membroj de la Brusela Klubo Poliglota, la 12^{an} de Oktobro, S^{ro} L. Blanjean, inter aliaj paroladantoj, diris pledadon por Esperanto : de tiu tago rekomenciĝis la kursoj. La Esperantista sekcio, aliformigita laŭ nova regularo, kunvenos je l'unua lundo de ĉiu monato post la Esperanta kurso ; la aliajn lundojn, oni okupos sin je fundamenta ellernado de la lingvo, Esperanta interparolado, k. c.

En Loveno, ankaŭ rekomenciĝis la kursoj post publika kunveno dum kiu paroladis S^{oj} Mathys kaj Van Dieren. La kursoj estis diskonigitaj tra la tuta urbo per grandaj afiŝoj, sur kiuj la vorto Esperanto, per grandegaj verdaj literoj, devige altiris la rigardojn. Kompreneble, post preparado tiel efika, multe da lernantoj (pli ol 150) alvenis al la kursoj. La « Virina Sekcio » jam enhavas 56 aninojn.

Antaŭ kelkaj tagoj, niaj Antverpenaj amikoj elpendigis je la antaŭa flanko de sia sidejo la blazonŝildon de la grupo : ĝi ŝajnas belega laŭ la priskribo kaj certe kunhelpos al la propagando de tiu agema societo ; ankaŭ ni ricevis tre beletan poŝtan karton eldonitan de tiu grupo. La 7^{an} de Novembro, tre sukcesa kunveno okazis ĉe la sidejo « Taverne Royale » por festi la rekomencon de l' kursoj. Antaŭ grandnombra aŭdantaro, S^{ro} L. Blanjean, el Bruselo, faris paroladon pri la evolucio de Esperanto : la sukceson de tiu parolado atestas multaj artikoloj kiujn ni legis en la Antverpenaj ĵurnaloj : « La Metropole », « Het Handelsblad », « Le Matin », « L' Escaut ».

La unua kunveno de la « Esperantista Studenta Grupo » de la Genta Universitato okazis la 3^{an} de Novembro kaj oni elektis por la akademia jaro 1903-1904 komitaton konsistantan el : Prezidanto, S^{ro} M. Seynaeve ; Sekretario, S^{ro} E. Cauterman ; kasisto, S^{ro} G. Van den Abeele ; kelkajn aliajn komitatanojn oni elektos post kelkaj semajnoj.

Chronique Belge.

Corrigeons, avant tout, une nouvelle, publiée dans notre dernière chronique. Nous avons écrit, en effet, nous basant sur des renseignements incomplets, que l' « Association internationale des Académies » se réunira pour la première fois à Paris l'année prochaine : cela est inexact car elle s'y est déjà réunie en 1901 et c'est à Londres qu'elle se réunira pour la seconde fois, en 1904 : c'est alors que vraisemblablement sera proposée et discutée la question de la langue internationale.

Peu de nouvelles ce mois-ci.

Lors de la première réunion des membres du Cercle Polyglotte de Bruxelles, le 12 octobre, M. L. Blanjean, entre autres orateurs, fit une plaidoirie en faveur de l'Esperanto : les cours ont repris depuis ce jour. La section Espérantiste, transformée par l'adoption d'un nouveau règlement, se réunira après le cours d'Esperanto le premier lundi de chaque mois ; les autres lundis, une étude approfondie de la langue, des conversations en Esperanto, etc., occuperont les séances.

Les cours ont aussi repris à Louvain après une réunion publique où se firent entendre MM. Mathys et Van Dieren. Les cours avaient été annoncés dans toute la ville au moyen de grandes affiches, sur lesquelles le mot Esperanto, en d'énormes lettres vertes, attirait nécessairement les regards. Après une préparation aussi efficace, les cours sont naturellement fréquentés par un grand nombre de personnes (plus de 150). La « Section des Dames » comprend déjà 56 adhérentes.

Il y a quelques jours, nos amis Anversois ont appendu à la façade de leur local l'écusson du groupe : d'un aspect magnifique d'après la description qu'on nous en a faite, il coopérera certainement à la propagande de ce cercle si actif ; nous avons reçu aussi une très jolie carte postale, éditée par ce groupe. Le 7 Novembre, une séance très réussie a été organisée au local « Taverne Royale » à l'occasion de la réouverture des cours. Devant un nombreux auditoire, Mr L. Blanjean de Bruxelles a retracé, dans une conférence, l'évolution de l'Esperanto. Le succès de la conférence est attesté par de nombreux articles parus dans la presse Anversoise : « La Métropole », « Het Handelsblad », « Le Matin », « L'Escaut ».

La première réunion de l' « Esperantista Studenta Grupo » de l'Université de Gand a eu lieu le 3 Novembre ; le bureau pour l'année académique 1903-1904 a été composé comme suit : Président, M. M. Seynaeve ; secrétaire, M. E. Cauterman ; trésorier, M. G. Van den Abeele ; le bureau sera complété dans quelques semaines.

Belgische Kroniek.

Wij moeten, eerst en vooral een nieuws verbeteren, dat in onze laatste kroniek verschenen is : Wij hebben, inderdaad, geschreven, ons steunende op onvolledige inlichtingen, dat de « Association internationale des Académies » voor de eerste maal tе naaste jaar te Parijs zal vergaderen : dit is onjuist, want zij heeft er reeds in 1901 vergaderd, en 't is te Londen dat zij in 1904 voor de tweede maal zal bijeenkomen ; 't is dan dat waarschijnlijk het vraagstuk der wederlandsche taal zal voorgesteld en besproken worden.

Weinig nieuws, deze maand.

Op de eerste vergadering der leden van den Talenkring van Brussel, 12 Oktober, deed M. L. Blanjean, onder andere redenaars, eene pleitrede ten voordeele van het Esperanto : de leergangen zijn van dezen dag af herbegonnen. De Esperantische afdeeling, gewijzigd door de aanneming van een nieuw reglement, zal iederen eersten Maandag der maand na den leergang vergaderen ; de andere maandagen, zullen de zittingen door eene diepgrondige studie der taal, door Esperantische gesprekken, enz. gevuld worden.

Te Leuven zijn de leergangen ook herbegonnen, na eene openbare vergadering, waar MM. Mathys en Van Dieren zich lieten hooren. De leergangen waren door gansch de stad aangekondigd geweest, door middel van groote plakbrieven, waarop het woord Esperanto in overgroote groene letters noodzakelijk de blikken trok. Na eene zoo krachtige voorbereiding, worden de leergangen natuurlijk door een groot aantal personen bijgewoond, (meer dan 150). De « Afdeeling der Damen » behelst reeds 56 aankleefsters !

Over eenige dagen hebben onze Antwerpsche vrienden aan den gevel van hun lokaal, het schild van den kring gehangen : daar het, naar de beschrijving welke men er ons van gedaan heeft, een prachtig uitzicht heeft, zal het zekerlijk medewerken tot de propaganda van deze zoo werkzame groep. Wij hebben ook eene schoone postkaart ontvangen, door dezen kring uitgegeven.

Op 7^{n} November is eene welgelukte zitting ingericht geworden in de zaal « Taverne Royale » ter gelegenheid van de heropening der leergangen. Vóór eene talrijke vergadering heeft de Heer L. Blanjean van Brussel, eene voordracht gehouden over de beweging van het Esperanto. Het welgelukken der voordracht is bevestigd geworden door menige artikels, verschenen in de Antwerpsche drukpers : « La Métropole », » Het Handelsblad », « Le Matin », « L'Escaut ».

De eerste vergadering van de « Esperantista Studenta Grupo » der hoogeschool van Gent heeft op 3^{en} November plaats gehad ; het bestuur voor het academisch jaar 1903-1904 is samengesteld als volgt : Voorzitter : M. M. Seynaeve, schrijver : M. E. Cauterman, schatbewaarder : M. G. Van den Abeele ; het bureel zal bin-

ĵurnalajn artikolojn por Esperanto ni legis en « Het Nieuws van den dag » « Le Courrier de Bruxelles » « l'Ami de l' Ordre » kaj « XXe Siècle », skribitajn de S^ro^ P. Mattelaer ; en multaj Lovenaj gazetoj, nome « De Gazet », « Louvain-Journal », « Klim op », k. c. ; ankaŭ en « Bulletin de la Fédération post-scolaire de St Gilles », en « De Limburger » kaj en « Gazet van Thienen » kiu enhavis parton de nia oktobra kroniko.

MAURICE SEYNAEVE.

La paroladoj de S^ro^ Profesoro Lambert.

Tiuj paroladoj, pri kiuj ni jam skribis la lastan monaton, certe okazos je la lastaj tagoj de l' Novembra monato en la 4 universitataj urboj : Gento, Loveno, Bruselo, Lieĝo ; parolado ankaŭ estas farota en Antverpeno, ĉar tiu urbo, precipe laŭ komerca vidpunkto, estas tre grava centro. Plie, jen kelkaj detaloj kun la ordo de l' paroladoj :

Gento. La « Esperantista Studenta Grupo » prenis sur sin la organizadon de l' parolado : tiu-ĉi estos farata Jaŭdon, 26^an^ de Novembro, je 8 1/2 horo vespere, en la « Palaco de l'Universitato » (Akademia Ĉambrego). Car la parolado okazos en tiu belega ĉambrego (nur uzata por la ceremonio de l' solena malfermo de l' akademia jaro) kaj ankaŭ pro la allogo de tiu kiu prezidos la kunvenon : S^ro^ profesoro Massau, honora prezidanto de la « Esperantista Studenta Grupo », oni prave antaŭvidas grandan sukceson. S^ro^ profesoro Massau, efektive, ĵus konsentis fariĝi honora prezidanto de tiu grupo : malnova fervora volapukisto hodiaŭ konsentanta pri la granda supereco de Esperanto, Sinjoro Massau estas sindonema aliĝinto de la ideo pri la Lingvo Internacia. Lia ŝatinda aliĝo estos grava kaŭzo de la sukceso ĉar, pro sia granda instruiteco kaj sia afableco, Sinjoro Massau estas unu inter la profesoroj plej estimataj kaj amataj de l' studentoj. Sinjoro J. Massau, profesoro ĉe la Fakultato scienca de l' Genta Universitato, estas membro de la Belga Reĝa Akademio.

Loveno. Parolado estos farata Vendredon, 27^an^ de Novembro, ĉe la « Fédération Wallonne des Etudiants ».

Nous avons lu des articles en faveur de l'Esperanto dans « Het Nieuws van den Dag » « Le Courrier de Bruxelles » « l'Ami de l'Ordre » et « Le XXe Siècle », émanant de M. P. Mattelaer ; dans de nombreux journaux de Louvain : « De Gazet », « Louvain-Journal », « Klim op », etc. ; encore dans « Le Bulletin de la Fédération post-scolaire de St-Gilles », dans « De Limburger » et dans « Gazet van Thienen » qui a reproduit une partie de notre chronique d'octobre.

MAURICE SEYNAEVE.

Les conférences de M^r^ le Professeur Lambert.

Les conférences, que nous annoncions déjà le mois dernier, ont été fixées définitivement aux derniers jours du mois de novembre ; elles auront lieu dans les 4 villes universitaires du pays : Gand, Louvain, Bruxelles, Liége ; une conférence se donnera encore à Anvers à cause du très grand intérêt que présente cette ville surtout au point de vue commercial. Voici au surplus quelques détails en même temps que l'ordre des conférences :

Gand. C'est l' « Esperantista Studenta Grupo » qui s'est chargé de l'organisation de la conférence ; celle-ci se donnera jeudi, 26 novembre, à 8 1/2 heures du soir, au Palais de l'Université (Salle Académique), Rue des Foulons. Le fait que la conférence se donnera dans cette salle magnifique (qui ne sert qu'à la cérémonie de l'ouverture solennelle de l'année académique), joint au prestige de celui qui présidera la réunion : M^r^ le professeur Massau, Président d'honneur de l' « Esperantista Studenta Grupo », font augurer un grand succès. M^r^ le professeur Massau vient en effet d'accepter la présidence d'honneur de ce groupe : ancien fervent Volapükiste reconnaissant aujourd'hui la grande supériorité de l'Esperanto, Monsieur Massau est un adhérent dévoué de l'idée de la Langue Internationale. Sa précieuse adhésion constituera un sérieux élément de succès car par sa profonde science et son affabilité, Monsieur Massau est un des professeurs les plus estimés et les plus aimés parmi les étudiants. Monsieur J. Massau, professeur à la Faculté des Sciences de l'Université de Gand, est membre de l'Académie Royale de Belgique.

Louvain. Une conférence se donnera vendredi, 27 novembre, à la « Fédération Wallonne des Etudiants ».

nen eenige weken volledig zijn.

Wij hebben gunstige artikels over het Esperanto gelezen in : « Het Nieuws van den Dag », « Le Courier de Bruxelles » en « Le XXe Siècle » komende van M. P. Mattelaer ; in menigvuldige bladen van Leuven : « De Gazet », « Louvain-Journal », « Klim-op », enz., ook in « Le Bulletin de la Fédération post-scolaire de St Gilles » in « De Limburger » en in de « Gazet van Thienen » die een deel van onze kroniek van Oktober overgeschreven heeft.

Vertaald door A.-J. WITTERYCK

De Voordrachten van M. Leeraar Lambert.

De voordrachten, welke wij reeds verledene maand aankondigden, zijn bepaaldelijk vastgesteld geweest, op de laatste dagen van de maand November ; zij zullen plaats hebben in de 4 hoogeschoolsteden des lands : Gent, Leuven, Brussel, Luik.

Te Antwerpen zal ook eene voordracht gegeven worden, om reden van het groot belang dat deze stad aanbiedt, vooral onder handelsopzicht. Ziehier bovendien eenige nadere bijzonderheden te zamen met de orde der voordrachten :

Gent. *'t Is de « Esperantista Studenta Grupo » die zich met de inrichting der voordracht gelast heeft ; deze zal op Donderdag, 26 November, ten 8 1/2 ure 's avonds gegeven worden in het paleis der hoogeschool (Academiezaal), Voldersstraat.*

Het feit dat de voordracht in deze zaal (die slechts dient tot de plechtigheid der plechtige opening van het academisch jaar) zal gegeven worden, gevoegd bij den invloed van deze die de vergadering zal voorzitten : M. de Leeraar Massau, Eerevoozitter van den « Esperantista Studenta Grupo », doet een grooten bijval voorzien.

M. de Leeraar Massau, inderdaad, komt het eerevoorzitterschap van deze groep te aanveerden : oud vurige Volapükist zijnde, nu de groote voortreffelijkheid van het Esperanto erkennende, is M. Massau een toegenegen aanhanger van het gedacht der Wederlandsche taal. Zijne kostelijke toetreding zal zeer veel tot den bijval aanbrengen, want door zijne diepe kennis en zijne minzaamheid is M. Massau een der meest geëerde en meest beminde leeraars, onder de studenten. M. J. Massau, leeraar aan de faculteit der Wetenschappen der Hoogeschool van Gent, is lid der Koninklijke Academie van België.

Leuven. *Eene voordracht zal gegeven worden op Vrijdag, 27 November, in de « Fédération Wallonne des Etudiants ».*

Bruselo. Sabaton, 28an de Novembro, je l' 8a vespere, parolado ĉe la « Festa Ĉambrego » de « Hotel Ravenstein », je la aŭspicioj de l' Klubo Poliglota.

Liego. Dimanĉon, 29an de Novembro, je l' 4a posttagmeze, parolado ĉe la « Akademia Ĉambrego » de l'Universitato, je la aŭspicioj de la « Federacio de l' Universitataj societoj. »

Antverpeno. Lundon, 30an de Novembro, vespere, parolado ĉe la festa ĉambrego de l' « Cercle artistique, littéraire et scientifique d'Anvers, rue d'Arenberg », je la aŭspicioj de l'Antverpena Grupo Esperantista.

Plenajn detalojn pri la paroladoj enhavos nia decembra numero.

MAURICE SEYNAEVE.

Amo fila.

Estis en la insulo Sankta Domingo. Malfeliĉa plantisto estis kondamnita je morto, tial ke malsaĝuloj kulpigis lin konspiri kontraŭ la registaro.

Oni do sendis militistojn por lin kapti en lia hejmo, inter lia virino kaj liaj infanoj, kiuj ploregis. Oni ekkaptis lin, ligis al li la manojn, kaj poste kondukis lin antaŭ lian pordon.

Tiam la militistestro ordonis al li genuflekson kaj diris al siaj soldatoj ke ili preparu siajn pafilojn.

Jam ŝarĝitaj estis la pafiloj kaj la pafiltuboj estis direktitaj al la brusto de la plantisto, kiam subite eksonis krio fortega. En la sama momento, fraŭlino kuris tra la militistoj, kaj sin ĵetis antaŭ la kondamniton kvazaŭ ŝi volis fari al li remparon per sia korpo.

La pafordononto, mirigita, diris al ŝi foriĝi; sed ŝi restis trankvile sur la sama loko, kvazaŭ ŝi ne estis aŭdinta.

Li volis uzi la forton por ricevi obeon de ŝi, sed tiu fraŭlino ĉirkaŭprenis la puniton per siaj brakoj, kaj estis neeble malkunigi ilin.

« Vi min mortigos, ŝi diris, vi min mortigos, ĉar mi ne volas forlasi mian patron. Ne, ne, mi ne volas forlasi lin, mi pliamas morti kun li. »

La kuraĝa knabino, kiu tiel parolis, estis apenaŭ deksep jara. La militistestro, kortuŝita, ne kuraĝis ordoni la pafadon. La ekzekuto estis prokrastita. Oni kondukis en malliberejon la puniton kaj lian filinon, kiu ĉirkaŭprenis ĉiam sian patron.

La morgaŭan tagon, la regnestro de la insulo pardonis la plantiston, por rekompenci la pian amon de tiu knabino, modelo de sentemeco kaj de kuraĝeco.

Tradukita de : Jos. DE HEMPTINNE, Liego.

Petro la Granda en la ŝipkonstruejo de l'Orienta-Hindakompanio.

Petro la Granda ne povis kaŝi sian bedaŭron, pro tio ke lia celo vivi nekonate kaj trankvile en Zaandam — urbeto Holanda — estis malsukcesinta. Sian intencon mem : lerni praktike la ŝipkonstruadon kiel ĉarpentisto, li neniam povis forlasi. Ĉar Witsen tiam estis la ĉefo de l' Orienta-Hindakompanio, oni ne malproksime kaj longe devas serĉi la kaŭzon pro kio li decidis peti sinjorojn estrojn ke oni donu al li loĝejon sur ilia ŝipkonstruejo kaj havigu al li la okazon — kiam li estos ĉarpentanta goleton aŭ fregaton — observi ĉion, kio estas necesa por konstrui ŝipon.

Jam la 29an de Aŭgusto 1754, tiu ĉi propono estis farita de l' tradukisto de l' Caro, leŭtenanto Vander Hulst, je l' nomo de l' granda ambasadoro, en eksterordinara kunveno de l' estroj, kaj akceptita kun la plej granda amindeco.

Petro trovis la loĝejon sur la ŝipkonstruejo laŭ sia deziro kaj eklogiĝis en ĝin kun kelkaj sekvantoj, inter kiuj estis ia princo Bragation kaj eble ankaŭ grafo Petro Apraxin, poste ĉefadmiralo de Rusujo. La unua amigis sin precipe agante senĉese laŭ la deziroj de l' Caro. Tre atentoplena li estis pri ĉio, kion li vidis kaj aŭdis, tiel ke li baldaŭ konis parkere ĉiujn teknikajn terminojn de l' ŝipkonstruado kaj de l' marveturado. Ankaŭ li baldaŭ estis sperta kaj lerta ŝipisto.

Bruxelles. Samedi, 28 novembre, à 8 h. du soir, conférence dans la « Salle des fêtes » de l'Hôtel Ravenstein, sous les auspices du Cercle Polyglotte.

Liége. Dimanche, 29 novembre, à 4 h. de l'après-midi, conférence dans la « Salle Académique » de l'Université, sous les auspices de la « Fédération des Cercles Universitaires ».

Anvers. Lundi, 30 novembre, le soir, conférence dans la salle des fêtes du « Cercle artistique, littéraire et scientifique d'Anvers », Rue d'Arenberg, sous les auspices de l'Antverpena Grupo Esperantista.

Notre numéro de décembre donnera le compte-rendu détaillé des conférences.

MAURICE SEYNAEVE.

Brussel. *Op Zaterdag, 28 November, ten 8 ure 's avonds, voordracht in de « Feestzaal » van het Hotel Ravenstein, onder het beleid van den Talenkring.*

Luik. *Op Zondag, 29 November, ten 4 ure van den namiddag, voordracht in de « Academiezaal » der Hoogeschool, onder het beleid van de « Fédération des Cercles Universitaires ».*

Antwerpen. *Op Maandag, 30 November, 's avonds, voordracht in de feestzaal van den « Cercle artistique, littéraire et scientifique d'Anvers » Arenbergstraat, onder het beleid van de Antverpena Grupo Esperantista.*

Ons Decembernummer zal het breedvoerig verslag der voordrachten geven.

Vertaald door A.-J. WITTERYCK.

***

En la komenco, la tablo de l' Caro estis servita de l' kelnero de l' sinjorhotelo, sed tio ĉi tedis baldaŭ al Petro kaj li mem mastrumadis. Sin levante frumatene pro kutimo, li ne havis difinitan tempon por tagmanĝi, sed manĝis kiam li estis malsata : li mem hejtis la fajron kaj kuiris la manĝaĵon. En ĉio li vivis tie ĉi kiel ĉarpentisto kaj preferis esti nomita « Petro ĉarpentisto de Zaandam ». En la jaro 1754ᵃ vivis ankoraŭ kredinda komandanto kiu rakontis ke li diversfoje estis vidinta la Caron laborantan, vestitan kiel ĉarpentisto. Se venis iu por paroli al li, tiam li iris ŝidiĝi kun la hakilo inter la kruroj, sur la kurbitajn lignaĵoj. Sed tion ci ne devis daŭri tro longe, ĉar alie li tion finiĝis kaj reiris prilabori la lignaĵon al li donitan laŭ la modelo. Tre eminenta viro deziris foje, ne estante rimarkita, vidi lin laborantan kaj por tiu celo iris kun la ĉefo. Tiu ĉi promesis nomi la Caron per lia nomo kaj post iom da tempo kelkaj laboristoj preterpaŝis portantaj pezan pecan da ligno. La ĉefo demandis: « Petro ĉarpentisto de Zaandam ! Kial vi ne helpas tiujn virojn ? » Li tuj obeis, metis sian ŝultron suben kaj alportis la pecon lignan kien ĝi devas esti. Tie ĉi kiel en Zaandam oni metis lin en bona humoro, lin nomante « Petromastro ». Li sin deturnis de tiuj, kiuj lin nomis « Via Moŝto » aŭ « Sinjoro » kiam li estis vestita kiel ĉarpentisto.

En la unuaj tagoj, kiam li estis sur tiu ĉi ŝipkonstruejo li ricevis leteron de la Patriarho el Rusujo, li respondis inter alie al tiu ĉi ke li en Amsterdam obeas la vortojn : « Vian ĉiutagan panon vi meritos per la ŝvito de via vizaĝo. »

El la Holanda lingvo tradukis C. J. HOMBURG el Middelburg.

Akompanado de la butersemajno ĉe la Ĉuvaŝoj.

Akompanado de l' butersemajno (1) okazas en la dimanĉo. Por tiu ĉi festo oni preparas kvazaŭvirinon, kiu devas prezenti per si « butersemajnon ». La kvazaŭvirinon oni ornamas per diversaj rubandetoj, diverskoloraj ĉifonetoj k. t. p., sur la kapon oni metas altan ĉapon, sur kiun oni pendigas sonoriletojn kaj tintiletojn. La « butersemajnon » oni starigas en ŝipeton, ornamitan per flagoj, kaj veturigadas ŝin tra la vilaĝo sur simpla glitveturilo, al kiu estas aljungitaj tri ĉevaloj, ankaŭ ornamitaj per rubandoj kaj tintiletoj. Sekvante la « butersemajnon » unu post la alia moviĝas glitveturiloj, ornamitaj per tapiŝoj, en kiuj sidas vestitaj per festaj kostumoj Ĉuvaŝoj (2) kaj Ĉuvaŝinoj. Antaŭ la glitveturilaro estas veturantaj muzikistoj, kiuj ludas per violonoj, harpoj kaj aliaj plej amataj Ĉuvaŝaj muzikiloj. La motivoj de tiu ĉi muziko estas neniel priskribeblaj. Tiu ĉi admirinda orkestro elsonigas iajn sengraciajn, neaŭditajn sonojn, kiuj faras plej plenan malharmonion; ĝi estas ia sona ĥaoso, malgajiganta la plej nepostuleman aŭdanton. La Ĉuvaŝoj, krom tio, ne havas eĉ unu propran, nepruntitan muzikan motivon.

Dum tiu ĉi komuna kolektiĝo de la tuta vilaĝa societo, junaj buboj rigardadas knabinojn, kaj knabinoj bubojn, elektante al si tiamaniere fianĉojn kaj fianĉinojn.

Tiu ĉi veturado daŭras ĝis la noktomezo. La veturadantoj sin regaladas per brando, biero kaj diversaj malkaraj vilaĝaj frandaĵoj. La orkestro ludas senĉese. El kelkaj glitveturiloj aŭdiĝas kantoj.

Je la dek-dua horo de l' nokto la sinjorinon « butersemajnon », ĉe la komunaj krioj de l' veturadantoj, oni prenas de l' glitveturilo kaj forportas, tuj post tio la tuta veturadantaro disiras por reiri hejmen.

K. BOGUŜEVIĈ, Stavropol-Kavkazskij, Rusujo.

Novaj Protektantaj Abonantoj

— *SEPA NOMARO* —

Inĝeniero A. A. Zinovjev, Poltava, Rusujo.
Sro B. Witkamp, Rotterdam, Holando.
Sro J. Massau, Prof. ĉe la Universitato, Gento, Belgujo.
Sro Poljanskij. Ĥabarovsk s/Amur, Orienta Azio.
Sro Jean Borel, Berlin, Germanujo.

(1) Butersemajno — respondanta al la Okcident-Eŭropa karnavalo — estas nomata tiel, tial ke en la specialajn manĝaĵojn de tiu ĉi semajno oni metas multe da butero ; la ĉefa manĝaĵo estas flanoj, kiujn oni manĝas kun fluidigita varma butero. (Rusoj en tiu ĉi semajno ne manĝas aŭ, almenaŭ, ne devas manĝi viandon).

(2) Ĉuvaŝoj estas popolo loĝanta sur la dekstra bordo de r. Volgo, en la limoj de Kazan'a gubernio.

En Pireneoj Orientaj. (1)

Ĉar antaŭnokton estis granda pluvego en montoj, ni decidis viziti akvofaleton proksiman por ĝui spektaklon de akvaro falanta. Kvankam sur pintoj verdaj aperis nuboj, vetero ŝajnis bela kaj ĉielo, je zenito, estis pura kaj klara. Ni suriris per mallarĝa ŝtuparŝajna vojeto, jen barata de falantaj riveretoj kiuj nin superŝprucis per ŝaŭmo, jen kuranta sur larĝaj dubegrizaj ŝtonoj, jen rampanta sur vertikala flanko de ia terura murego de ŝtonego kiu, dekstre, altiĝis ĝis nuboj kaj, maldekstre, falis ĝis nevidebla rivero kiu muĝis en profundaĵo.

Baldaŭ ni alvenis sur randon de ia plataĵeto kaj subite, ni ekvidis tutan suban pejzaĝon kun valaĵoj de «Tech» kaj «Tet» riveroj, larĝan ebenaĵon kiu produktas vinojn famajn de «Banijuls»; norde en profundo, strange altranĉitaj montetoj kaj oriente, maro, bluaĵo malpala, hela, radianta sub suno, tiu mirinda bluo pura, beleco nekomparebla de Meza-maro.

Suden ni reenrigardis: neĥio. Ia grizaĵo movanta, senforma, senlima, rulanta en faŭkoj, disŝirata de pintoj, glutanta ĉion en sia ĥaoso, alvenis al ni. Mi ektimis: nebulo! Kaj jen tio venas, fluas ĉirkaŭ ni, envolvas nin, donante al ĉio strangan ŝajnon. Jen kelkaj erikoj, kvin metroj antaŭ ni, sur rando de plataĵeto, griziĝas, malpreciziĝas. Okulo nekutimata vidas mirege ilin grandigantajn, malproksimiĝantajn, forkurantajn ĝis senlima horizonto kaj subite, anstataŭ valoj, urboj kaj maro, ni rigardas antaŭen, fantoman ebenaĵon, grizan, senfinan kun, en fondo, kelkaj grandaj arboj, nebulan pejzaĝon de grenkampo en vintra mateno.

Mia kamarado premis mian manon kun ekscitiĝo. — Estas bele, li diris, kaj mi jesigis per movo de kapo. Kiu ne vidis, ne povas kredi kiel impresiga estas tia vidaĵo. Ja nekomprenebla teruro premegas en brusto. Oni sentas sin eta, mizera, senforta antaŭ tiuj povoj kiuj vin ĉirkaŭas kaj nevole oni atendas ke, el tiuj grizaĵoj, eliros nekonataj diaĵoj.

Atente, zorgante ĉiun paŝon, ni daŭrigis iradon. Estis neeble iri ĝis akvofaleto ĉar nun, vojo en nebulo estus tro danĝera. Ni decidis atingi ian « Mas » t. e. montan dometon kiun mi sciis en proksimaĵo.

Baldaŭ ĝi ekaperis en nebulaĵo. Tie estis tri homoj, viro kaj du junulinoj, el tiu pirenea raso en kia, dekkvinjara knabino estas ofte plenkreska kaj matura virino. Ni diris nian staton. Neeble reiri per vojetoj de veniro pro nebulo. Ni dezirus atingi militan vojon kiu nin irigos malrapide sed sendanĝere ĝis urbo. Estis konsilado. Fine la viro ekdiris: — ĉiu flanke estas malbone por ili! — Kaj klarigis al ni ke tio estis neeble ankaŭ, ĉar riverfalo furioziĝis kaj fariĝis ne trairebla. Aŭdu.... Efektive en fundaĵo muĝis potenca, teruriga voĉo kiel bojado de milionoj da hundoj. Tamen li proponis al ni nin konduki per aparta vojeto. Ni akceptis kaj lin sekvis. Li iradis antaŭ ni tra ŝtonaro plena je montaj stipoj, blankaj erikoj, odoraj timianoj, stranga dezerto en kiu okuloj vidis nenion similan al ia vojo. Li saltis de ŝtono sur ŝtonon, sekvante fluojn gravuritajn de la pluvo, kaj ni postiris, haltantaj ĉiumomente por rigardi strangegan vidaĵon. Kien ni iris tiel fale? ni ne sciis. En kia faŭko bojanta li nin kondukis, ne komprenis ni, sed ĉiuflanke tra ŝiraĵoj de nebulo aperis blankaĵoj kun formoj nekonataj, ŝtonegoj proksimaj jen videblaj, jen ne.

La bruo de riverfalo fariĝis ĉiam pli fortega, kaj subite ni ĝin vidis. En mallarĝa interspaco de ŝtonegoj ĝi kuris furioze, ŝprucante ĉion per blanka ŝaŭmo. Arboj elŝiritaj kun radikoj baris tie kaj tie vojon de akvaro kiu ŝveliĝis kaj saltigis, super tremanta digaĵo, ondojn bojantajn je sekvo sinpersekutantajn. Ŝtonoj dikaj kaj larĝaj ruliĝis en tiu danco kiel grenŝeloj en ventolilo, kaj kelkajn metrojn poste ĉio, kriadante, plaŭdante, baraktante saltis en ŝaŭma ĥaoso kiu plenigis larĝan poluritan pelvegon de blanka marmoro. Akvaĵoj freneze turnadis kelkan tempon kaj ree saltis plimalproksimen kiel nebulaĵo.

. . . .

La viro, rifuzante dankmonon, diris al ni: Nun, jen estas facila vojo; kaj ni foriris silente.

PAUL BERTHELOT, Ceret, Francujo.

Deziras Korespondadi.

29. S° William Goldmann, rue d'Angleterre, 65, Bruxelles (Belgujo), per ilustritaj poŝtkartoj aŭ leteroj, precipe pri la detenema movado kaj kontraŭ alkoholismo; vegetamanto, I. O. B. T.

30. Sro Léon Carlier, 34, rue Godecharle, Ixelles, (Belgujo), deziras ke Esperantisto *Angla*, traduku por li, la plej ĝuste kiel eble, la 25 unuajn liniojn de tiu ĉi verketo: « To a locomotive in winter » de Walt Whitman (volumo « Leaves of grass », parto titolita: « From noon to starry night »), eldonita de G. P. Putman's sons, en Londono.

(1) En tiu ĉi rakonto, la verkisto ne uzis, intence, la artikolon **la**. La legantoj juĝos pri la neceso de tiu forigo.

Principaux Manuels en langue française.

en vente aux dépôts de la Maison HACHETTE & Cie *et chez* SPINEUX & Cie *à Bruxelles.*

Grammaire et exercices de la langue Internationale Esperanto par L. DE BEAUFRONT. — Prix 1.50 frc (port en plus.)
L'Esperanto en 10 leçons par TH. CART et M. PAGNIER. — Prix 0.75 (port en plus.)
Dictionnaire Esperanto-Français par L. DE BEAUFRONT. — Prix 1,50 (port en plus)
Vocabulaire Français-Esperanto par TH. CART, M. MERCKENS et P. BERTHELOT. Prix 2.50 (port en plus.)
Thèmes d'application par L. DE BEAUFRONT. — Prix 2.00 (port en plus),

Nederlandsche Handboeken.

Bij den schrijver te Hilversum (Holland) — **Volledig Leerboek der opkomende wereldtaal Esperanto**, door DREVES UITTERDIJCK, Trompschool, Hilversum. — Prijs : fl : 1.50 (3.75 fr.) verzendingskosten daarboven.
Bij den drukker van *La Belga Sonorilo*, Nieuwe Wandeling, 4, Brugge : **Het Esperanto in tien lessen**, aan fr. 0,50.

La « *BELGA SONORILO* » acceptera des annonces qui devront satisfaire aux conditions suivantes :
1° Être rédigées exclusivement en Esperanto ;
2° Emaner de personnes s'engageant à correspondre en Esperanto ,
3° Les annonces doivent être prises pour une année entière.

1/16 de page annuellement fr. 8.00
1/8 » » » » 15.00

De «BELGA SONORILO» *aanveerdt aankondigingen die aan de volgende voorwaarden moeten voldoen :*
1° Opgesteld zijn uitsluitelijk in Esperanto ;
2° Gegeven zijn door personen die zich verplichten in Esperanto te schrijven ;
3° De aankondigingen moeten genomen worden voor een gansch jaar.

1/16 bladz. jaarlijks fr. 8.00
1/8 » » » 15.00

La unua filokarta ĵurnalo publikigita en Francujo

La Carte Postale Illustrée

LA ILUSTRITA POŜTA KARTO.

GRANDA ORA MEDALO DE LA UNIVERSA EKSPOZICIO DE POŜTAJ KARTOJ, PARIZO 1900

UNU NUMERO : 30 CENTIMOJ.

Kosta de la abono : FRANCUJO : *3.00 fr. jare.*
ALILANDO : *4.00 fr. jare.*

Senpagan pruvan numeron oni sendas post peto per ilustrita poŝta karto.
La abonantoj havas la rajton postuli tri liniojn enpresitajn en ĉia numero.

7, rue Pierre-le-Grand, PARIS (VIIIième)

LE PHILOCARTISTE

LA FILOKARTISTO

OFICIALA ORGANO DE LA « CARTOPHILE-CLUB »

JARA ABONO POR ĈIUJ LANDOJ : 3 FRANKOJ.

La Filokartisto estas organo de la kolektantoj de ilustritaj poŝtaj kartoj.

8, rue de la Pépinière, PARIS (VIIIième)

Le Cartophile Illustré

MONATA BULTENO DE LA ILUSTRITA POŜTKARTO

ABONPAGOJ : Francolando. 3,50 frankoj jare -- Alilandoj. 4.00 frankoj jare.

« **Le Cartophile illustré** » enhavas de 16 ĝis 32 paĝojn ; ĝi estas la plej dokumenta kaj la plej bone informita el la tiaj ĵurnaloj. Oni sendos provan numeron al tiuj legantoj niaj, kiuj petos ĝin rekte al la Administracio.

7, Rue de Lille, PARIS.

LA REVUE POLYGLOTTE

REVUO POLIGLOTA POR LERNO KAJ PROPAGANDO DE LA FREMDAJ LINGVOJ

Eliras en la lingvoj franca, angla kaj germana la 5^an^ kaj la 20^an^ de ĉiu monato. — Kosto : jare 5 frankoj.

Sin turni al la Direktoro S^o^ F. HERMANN
25, rue des Charbonniers, BRUXELLES (Nord).

Federacio de la Belgaj Filatelistoj.

Oni Korespondas Esperante.
Pri sciigoj oni sin turnu al la Esperantista Sekretario, S^ro^ J. Coox, Kontisto, en Duffel (Belglando).
Aldonu poŝtmarkon por la respondo.

S^o^ Pierre Nicot de Villemain

8, Avenue Masséna, NICE.

Deziras korespondadi Esperante pri la insignoj kaj la heraldika arto en ĉiuj landoj.
Interŝanĝas ankaŭ poŝtkartojn ilustritajn sed nur pri la militistaro kaj la milita maristaro de ĉiuj landoj.

The Cosmopolitan Correspondence Club

— INTERNACIA ORGANISMO —

Organo : « THE GLOBE TROTTER ».

Alvokas membrojn el ĉiuj landoj. — Pri pli detalaj informoj sin turni rekte al « *The Secretary of the C. C. C.* » Milwaukee. Wisconsin. U. S. A.

ORGANO

DE LA

helpanta lingvo internacia

ESPERANTO

79, St Christopher str.

Montreal

KANADO.

PETU PRUVAN NUMERON.

JARA ABONO:
frankoj 3.00

SPINEUX & C[IE]

— FREMDA LIBREJO —

FONDITA EN 1833

62, Montagne de la Cour

BRUSELO.

Telefono 3688 Telefono 3688

Libroj eldonitaj de HACHETTE & CIE

Vendas ĉiujn esperantistajn librojn kaj, ĝenerale, ĉiujn librojn verkitajn en ia lingvo.

KORESPONDANTOJ EN ĈIUJ ALIAJ LANDOJ.

ONI KORESPONDAS ESPERANTE.

LA PERILO DE LA GAZETISTARO.

(L'INTERMÉDIAIRE DE LA PRESSE).

15, rue Ste Gudule, BRUXELLES.

Legas, tradukas, detranĉas ĉiujn ĵurnalojn gazetojn kaj revuojn de la tuta mondo kaj sendas, el ili, ekstraktojn pri ĉiuj objektoj.

Ĉiu kiu deziras interesadiĝi je ia demando, abonas « l'Intermédiaire de la Presse. »

Prezarojn pri abonoj oni sendas laŭ demando.

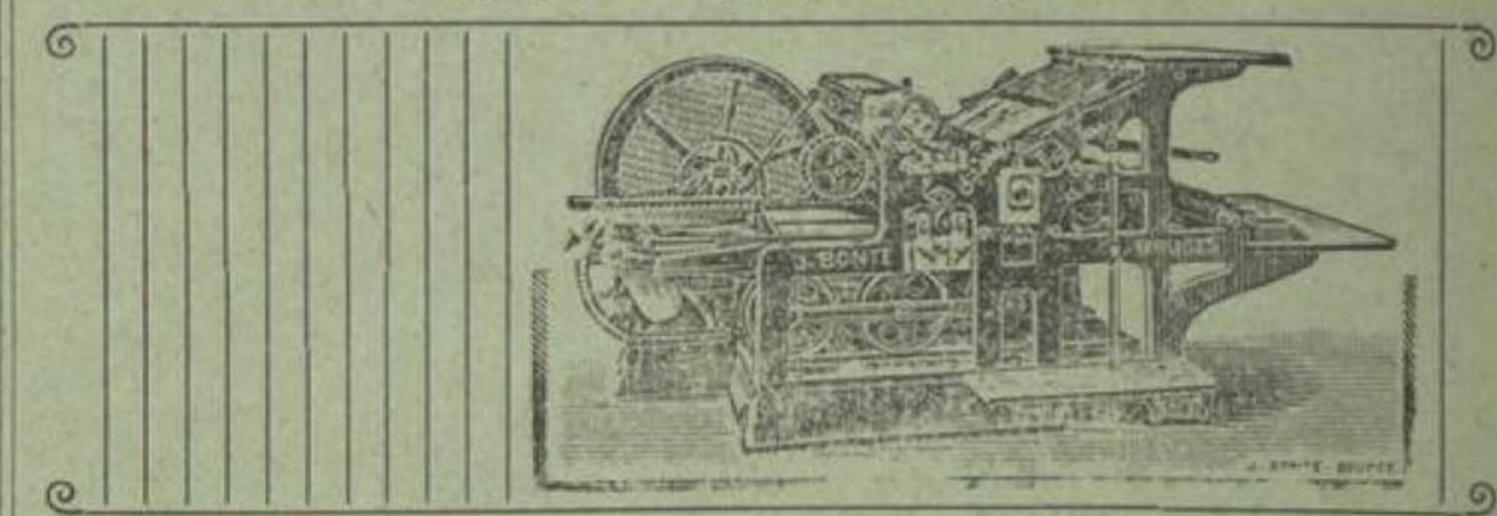
Oni korespondas en Esperanto.

✻ KOMERCEJO ✻

JULES BONTE

RUE DES BOUCHERS, 55

BRUGES.

Tuta aranĝigo de presejoj. — Fabrikado de maŝinoj por presi. — Ĉiuj iaj specoj da literoj kaj duailoj. — Broĉiloj per nikelfadeno, altranĉiloj, premiloj por atlasigi, numerigiloj, inkoj, kliŝaĵoj, k. t. p.

Post peto, oni sendas, senpage, modelojn kaj prezarojn.

KELKAJ FLOROJ ESPERANTAJ.

Ilustrita Legolibro

DE A.-J. WITTERYCK.

Prezoj por unu numero	En Belgujo : franko : 0,20 En eksterbelgaj landoj : fr. 0,25
Prezoj por kvin numeroj	En Belgujo : franko : 0,75 En eksterbelgaj landoj : fr. 1,00.

Sin turni al A.-J. WITTERYCK, BRUĜO.

« La Belga Sonorilo »

UNUA JARKOLEKTO.

PREZO : Belgujo : 2,50 frankoj.
Alilandoj : 3,00 frankoj.

Sin turni al Sro M. SEYNAEVE, 3, rue de l'Avenir, COURTRAI.

ESPERANTA KOLEKTO DE L. I.

Verkoj zorge elektitaj kaj en plej regula Esperanta stilo.

N-ro 1. **Kurioza Sunhorloĝo,** de S. Poljanskij, kun 4 figuroj kaj 2 kalkul-tabeloj . . . . **0f 50** centim.

N-ro 2. **Esperanta Frazlibro de l' Turisto,** 400 utilaj frazoj en Esperanto kun tradukoj angla, franca, germana, hispana, itala; adresaro de la diverslandaj grupoj kaj societoj Esperantistaj prezaro de lernolibroj, propagandiloj, k. t. p. . **0f 50** centim.
Por membroj de S. I. R. . . . . **0f 35** centim.

N-ro 3. **Esperanta Sintakso** laŭ verkoj de S-ro Doktoro ZAMENHOF kaj aliaj, en Esperanto, de P. Fruictier, ĉefredaktoro de « Lingvo Internacia » . . . . **1,50** fr.

Poŝtmarkoj estas akceptataj nur por 3/4 de ilia valoro.

PARIS, 27, *Boulevard Arago.*